

KOWHEORI-19: Ngā haerenga, huihuinga me ngā tauhokohoko kua tauwhatia

He pānga nui tō KOWHEORI-19 ki ngā kiritaki me ngā pakihi, me ngā tauwhatinga ki ngā haerenga, tauhokohoko me ngā huihuinga. Nā te huaketo kua huri te tangata ki te whakaaroaro he aha ōna motika, herenga hoki i roto i ēnei āhuratanga.

E whakarārangi ana tēnei pepa meka i ētahi o ngā mātāpono ā-ture e hāngai ana ki ēnei āhuratanga. Ina whakamahi ana i ēnei mātāpono e whakatenatena ana anō Te Kōmihana Tauhokohoko i ngā pakihi me ngā kiritaki kia tika te manaaki tētahi i tētahi, kia whai whakaaro ki ngā āhuratanga kei runga i tēnā, i tēnā.

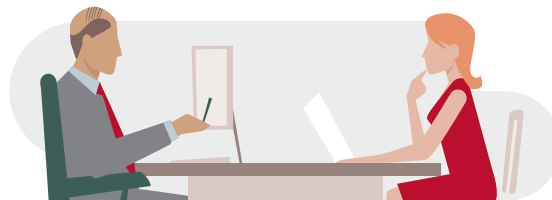
Kaua rawa ngā pakihi e whakakotiti i ngā kiritaki mō tō rātau motika ki tētahi whakahokinga moni, te motika rānei o te pakihi ki te pupuri i ngā utunga kua tukuna e te kiritaki. Ki te whakakotitihia ngā kiritaki mō ō rātau motika he takahi pea tēnei i te Fair Trading Act.

Ko te āhuratanga matua e whakarite ana i ngā motika, herenga rānei o tēnā, o tēnā, ko ngā ture me ngā here i whakaaetia i te wā o te whakaritenga, tauwhitinga rānei.

Me kōrero atu ngā kiritaki i hoko rīanga haerenga ki tā rātau kaiwhakarato hei tiro tiro mēnā e kapi ana rātau i ēnei āhuratanga.

Ina tuku kōwhiringa te pakihi, te kirimana rānei mō tētahi whakahokinga moni, moni tāwera rānei, me whai whakaaro te kiritaki he aha te ara pai rawa mōna ake. Ka hiahia pea rātau ki te tautoko i tētahi pakihi paetata mā te whai moni tāwera kaua tētahi whakahokinga moni. Engari, me mōhio anō ngā kiritaki ko ngā moni tāwera kei te āhua o te tauhokohoko haere tonu a te pakihi, nō reira he nui ake te mōrea pea o te moni tāwera i te whakahokinga moni.

E hāngai ana tēnei pepa meka ki ngā whakaritenga me ngā tauwhitinga kei raro i ngā ture o Aotearoa. E herea ana pea ngā tāpuitanga mai i ngā paetukutuku o tāwāhi, ngā kamupene waka rererangi, ngā kaiwhakarato rānei e ngā ture o ētahi atu whenua.

Ngā aratohu arowhānui

Nō reira, ko te āheinga o tētahi kirimana i raro i te ture ki te whiwhi whakahokinga moni, moni tāwera rānei, kāore e tū tētahi haerenga, huihuinga rānei, ka whakaritea e ai ki ngā ture me ngā here o tana tīkiti, tāpuitanga rānei. Ka tuku motika ētahi kirimana ki tētahi whakahokinga moni; ka kī pea ētahi atu ka tukuna he moni tāwera, e taea ai e te kiritaki te tāpui anō ā muri ake, te whakaae rānei kia tū he huihuinga i tētahi atu wā. Kei roto anō pea i ngā kirimana mō te whakarato rawa, ratonga rānei e kī ana ka aha mēnā kāore e tukuna ngā rawa, ratonga rānei e ai ki tērā i whakaritea.

Ina tirotiro ana ngā kiritaki ki ā rātau ture me ngā here o te kirimana me rapu anō e rātau tētahi whiti e whakamārama ana ka aha ina pā mai he āhuatanga ohorere kāore e taea te aha (e kīia ana ēnei āhuatanga he *force majeure*), ka whakawāteahia rānei te kirimana. Ka kōrero tonu pea ētahi kirimana mō te urutā.

Ka hiahia pea ngā kiritaki me ngā pakihī ki te rapu tohutohu ture mō tō rātau ake āhuatanga, e whai whakaaro ana ki ēnei mātāpono ture arowhānui, i te mea ka rerekē pea ngā āhuatanga mai i tēnā kirimana ki tēnā kirimana. E whakatenatena anō mātāu i ngā pakihī me ngā kiritaki ki te matapaki i te āhuatanga ki a rātau anō ki te rapu i tētahi rongoā e tino ū ana ki ngā āhuatanga o tō rātau hononga.

Mō āhea whakawāteahia ai te kirimana?

Ka whakawāteahia te kirimana ki te kore e taea te kirimana te whakatutuki, ehara nō tētahi te hē, i te mea ka tino rerekē te whakatutukitanga ki tērā e kī ana i roto i te kirimana.

Kāore e taea te whakahaere te kirimana, ehara i te mea he uaua rawa, he nui rawa te utu, he hōhā rawa rānei.

I whakaputaina e te Kāwanatanga o Aotearoa mai i te paunga o Poutūterangi 2020 ngā rāhuitanga mō te pae whenua me tētahi noho rāhui e aukati ana i ngā pakihī ehara i te waiwai mai i te mahi me te aukati i ngā kiritaki mai i te wehe i tō rātau kāinga mō ngā pūtake ehara i te waiwai. He ōrite ngā whakataunga rāhuitanga a ētahi atu kāwanatanga maha i te ao.

I ēnei āhuatanga, ko ngā āhuatanga ka pā mai kāore e taea te aha, pērā i ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga ka aukati i te whakatutuki a ētahi kirimana, nō reira ka whakawāteahia ēnei kirimana.

Ina whakawātea tētahi kirimana, ka mana ko te Contract and Commercial Law Act 2017 (**Ture CCL**). He tuku i ngā ture me ngā here i whakaaetia me aha, mēnā e kōrero ana aua ture mō te whakawāteatanga. Mēnā kāore he kōrero i roto i te kirimana mō te whakawāteatanga, e kī ana te Ture CCL kei te āhei atu te kiritaki ki tētahi whakahokinga moni, engari ka āhei te pakihī ki te pupuri i ngā whakapaunga me ngā raruraru tōtika ka puta e pā ana ki te kirimana i mua i te rā i whakawāteahia (e kīia ana he “**whakapaunga e whakaaetia ana**”).

I raro i te Ture CCL kāore he here i runga i te kirimana ki te utu i te pakihī mō ngā utu tārewa. Ka takahia pea e te pakihī te Fair Trading Act mēnā ka tonu, ka whakaaetia rānei ngā utu me tō rātau mōhio kāore e taea e rātau te tuku rawa, ratonga rānei. Ka takahia anō hoki e rātau te Fair Trading Act mēnā e whakahau tonu rātau kei te herea tonutia ngā kiritaki ki te utu i ngā utunga kāore he here i runga i a rātau ki te utu.

Ka taea pea, engari kāore pea e tautokona e te Kōmihana, ko ngā ture kirimana noa mō ngā rongoā mō te whakawāteatanga he “ture kirimana huhunu” mō te kaupapa o te Fair Trading Act. Kei roto i ngā āhuatanga pea e kīia ana he ture “huhunu” (hei tā te tikanga whāiti o taua kupu e ai ki te Fair Trading Act) ko ērā e pā mai ai te pānga kino, tino taumaha rawa rānei ki te kiritaki, mō tētahi āhuatanga i waho o ngā ringaringa o te kiritaki.

Ngā kirimana i whakakorehia i mua i ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga

Ka rerekē pea te putanga mō te kiritaki i ngā āhuatanga i whakakorehia e te kiritaki, e te pakihī rānei te kirimana i mua i te whakataunga o ngā rāhuitanga hāngai a te Kāwanatanga. I pērā pea ētahi hunga kei roto kirimana, i runga i te tūmanako kua kore e taea te kirimana te whakatutuki nā tētahi momo take. Ko te pātai kē i raro i te ture mēnā i whakawāteahia, i whakakorehia rānei te kirimana, i te mea ka taea ngā rongoā rerekē te whakamahi mēnā ka whakakorehia te kirimana ahakoa ka taea tonu te whakahaere i te wā i whakakorehia.

Mō ngā kirimana ka whakawāteahia, ka whiwhi te kiritaki i tētahi whakahokinga moni i raro i te Ture CCL.

Mō ngā kirimana ka whakakorehia, ko te tikanga kāore e āhei atu te kiritaki kei te whakakore ki tētahi whakahokinga moni (ka herea pea ia mēnā me nui atu tana utu mēnā kei roto i te kirimana) – engari kei runga kē tēnei i ngā ture o te kirimana mō te whakakorenga.

Kei roto i te nuinga o ngā kirimana ngā kōrero mō ngā tukunga iho ā-ture o te whakakorenga a tētahi taha. Mēnā kāore i roto i te kirimana, e kī ana te Ture CCL ka aha.

Mēnā i whakakorehia te kirimana i te wā e taea ai te matapae tērā tonu pea ka whakawāteahia te kirimana e ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga, tērā pea ka pā kē ngā ture whakawātea kua ngā rongoā o te whakakorenga.

Mēnā i whakakorehia te kirimana i mua ake, ā, kāore pea i mōhiohia ka whakatauhia ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga, ka noho mana pea ko ngā ture whakakorenga.

Ko ngā kiritaki me ngā pakihī i whakakore i ngā kirimana i mua i te whakawāteatanga e ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga ka hiahia pea ki te whai tohutohu ture mō te āhuatanga ake ki a rātau. E whakatenatena anō mātau i ngā pakihī me ngā kiritaki ki te matapaki i te āhuatanga ki a rātau anō ki te rapu i tētahi rongoā e tino ū ana ki ngā āhuatanga o tō rātau hononga.

Ngā tino pātai mō te haerenga

P: I whakaritea e au he wāhi noho i Aotearoa i te wā o te noho rāhui. Kāore te kaiwhakarato e whakahoki mai i ngā moni, he tuku moni tāwera rānei, e tuku rānei i ahau ki te huri i te rā, ka taea e rātau tērā?

W: Me tiroiro e koe ngā ture me ngā here o tō tāpuitanga. Mēnā e kī te kirimana ka āhei ki te tuku whakahokinga moni, moni tāwera rānei koinei tō āheinga.

Mēnā kāore he ture i roto i tō kirimana e whakarārangi ana ka aha ina whakawāteahia, e herea ana te kaiwhakarato ki te whakahoki i ō moni, me te tango i ana whakapaunga e whakaaetia ana.

Ko te tikanga mō te painga o ngā taha e rua te whakariterite anō i tētahi rā anō mō te tāpuitanga haerenga, ahakoa me whakahaere pea ēnei kōrerorero ina ka mōhiohia e pēhea ana te āhua o ngā rāhuitanga haerenga. Me whakawhitihiti ngā taha e rua i runga i te whakaaro pai, ā, me ngana mō tētahi putanga tika mō ia taha.

P: Kua tukuna mai e taku kamupene waka rererangi he moni tāwere e mana ana mō te 12 marama. Engari ko taku hiahia kia whakahokia mai aku moni; ka taea anō e au?

W: Kei roto i ngā ture me ngā here o tō tīkiti (ka kīia anō ko te Conditions of Carriage) e rārangi ana i ngā rongoā e wātea ana ki a koe ki te whakakorehia tō waka rererangi nā te huaketo. I te nuinga o te wā ko te wāriu o te tīkiti ka tukuna mā tētahi moni tāwere kia whakamahia i roto i tētahi wā whāiti. I ētahi wā, ka āhei pea koe ki tētahi whakahokinga moni engari e ai ki ngā here o tō tīkiti.

Ki te mea kāore e whakarārangitia ana e tō tīkiti ngā ture me ngā here he aha ō rongoā, kei a koe te motika ki tētahi whakahokinga moni i raro i te Ture CCL.

Kua pātaitia mātau mēnā e tuku ana te Civil Aviation Act 1990 i tētahi rongoā. Ki ō mātau whakaaro kāore pea. Ka herea pea ngā kamupene waka rererangi ki te utu paremata nā ngā tōmuritanga, engari kāore pea tēnei e mana mēnā kei te whai te kamupene waka rererangi i ngā tohutohu i raro i te ture, ka pā mai rānei he āhuatanga kē e kore e taea e te waka rererangi te rere.

Ko te tikanga kei raro ngā rerenga ki tāwāhi i ngā ture kē (me ngā whakaritenga me ngā here) e ai ki te wā nō reira te waka rererangi. He rerekē pea ngā rongoā kei roto.

P: I whakaritea e au taku tāpuitanga mā tētahi kamupene kē (he māngai haerenga, he paetukutuku pea pērā i a Expedia), ā, kua kore e taea ināianei nā te noho rāhui. Kāore e homai e rātau he moni tāwere, he whakahokinga moni rānei, ka taea e rātau tērā?

W: Me tirotiro e koe ngā ture me ngā here o tō tāpuitanga. E tukuna ana e ētahi ture me ngā here ko ngā motika ki tētahi whakahokinga moni; ka kī pea ētahi atu kirimana ka tukuna he moni tāwere.

Mēnā kei raro tō kirimana i te ture o Aotearoa, ā, kāore he ture e whakamārama ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ngā whakapaunga e whakaaetia ana.

Mēnā he rīanga haerenga tāu me tirotiro me tō kaiwhakarato ki te kite mēnā e whakamarutia ana koe e ēnei āhuatanga.

P: E ai ki aku ture me ngā here taketake ka āhei ahau ki tētahi whakahokinga moni, engari i whakarerekēhia e te pakihī tā rātau kaupapahere, ā, e kī ana ināianei he moni tāwere anake ka taea e au. Ka taea e rātau tēnei?

W: Ko te tikanga kāore e taea e ngā pakihī te whakarerekē ngā ture o te kirimana, engari ia mēnā ka whakaae koe.

Mēnā i whai motika koe i raro i ngā ture me ngā here i te wā i hokona mai e koe te tīkiti, i whakaritea rānei te tāpuitanga, kua te pakihī e whakarerekē i ngā ture ā muri ake hei aukati i tō whiwhi i tētahi whakahokinga moni.

Kāore hoki ngā pakihī e āhei ana i raro i te ture ki te waihanga i tētahi kaupapahere e tukituki ana ki ō āheinga i raro kirimana, ā, ka takahia pea e rātau te Fair Trading Act mēnā ka whakakotitihia e rātau ō motika ki a koe.

Ngā tino pātai mō ngā huihuinga

P: He tīkiti āku ki tētahi konohete/whakaaturanga kua whakakorehia nā te noho rāhui me ngā rāhuitanga o te pae whenua. Kei te āhei ahau ki tētahi whakahokinga moni?

A: I te nuinga o te wā ka tukuna e ngā ture me ngā here o ngā tīkiti huihuinga tētahi whakahokinga moni, tētahi atu rongoā rānei, pērā i tētahi moni tāwere, tīkiti rānei. Ina tukuna e ēnei ture me ngā here he motika mō tētahi whakahokinga moni, kāore e whakaaetia ana e ngā pakihi ki te whakarerekē i ngā ture i tētahi wā i muri ake hei whakakāhore i tētahi whakahokinga moni ki ngā kiritaki.

Mēnā kei raro tō kirimana i te ture o Aotearoa, ā, kāore he ture e whakamārama ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ngā whakapaunga e whakaaetia ana.

P: He tīkiti āku ki tētahi huihuinga kua 'hikina' engari kāore anō kia puta he rā hou. Kei a rātau tonu aku moni e pupuritia ana kia whakatauhia rā anō e rātau he rā hou. Ka taea e au te tono mō tētahi whakahokinga moni?

W: Kei te āhua o ngā kupu o tō kirimana tēnei. Mēnā he ture kirimana e whakarite ana me aha ki te kore e taea te tuku ngā ratonga, ā, nā ēnei ture ka āhei ki te pupuri i ngā utunga tīkiti kia whakatauhia he rā hou, ka mana tonu aua ture. Ka taea e te kaihāpai te pupuri te utu o te tīkiti kia whakatauhia rā anō te rā hou.

Engari, ki te kore hoki e here i te kaihāpai ki te whakatau i tētahi rā hou, ā, e āhei ai ia kia mau haere tonu i te utu o te tīkiti, tērā pea he “ture kirimana huhunu” tēnei i raro i te Fair Trading Act.

Mēnā kāore he whiti i roto i te kirimana e whakarite ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ngā whakapaunga e whakaaetia ana.

Ngā tino pātai mō ngā mahi hākinakina

I whakatauhia me kati ngā whakaurunga hākinakina pērā i ngā whare whakapakari tinana, ngā karapu korowhā me ngā kauranga i te wā noho rāhui. I whakatauhia anō me mutu te tuku i ngā mahinga i muri i te kura pērā i ngā akoranga pītakataka, kauhoe, puoro hoki. He whakatiki anō i runga i ngā kiritaki mō te wehe i te kāinga ki te haere ki ngā mahi “ehara i te waiwai”. He maha te hunga e whakaaroaro ana he aha te tikanga o tēnei mō ngā tūranga mematangā.

P: Me utu haere tonu ngā mema i ngā utu mematangā?

W: Me tiro tiro ngā mema i ngā ture me ngā here o tā rātau kirimana mematangā. Rapua ngā ture e kōrero ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga i runga āhuatanga e kore e taea te aha e ngā taha e rua.

Mēnā kāore he kōrero i roto i te kirimana mō te whakawāteatanga, me aha rānei ki te kore e taea te tuku ngā ratonga, kua uru mai te Ture CCL, ā, kua āhei koe ki te whakamutu i ngā utunga mō te wā kāore i te tukuna ngā ratonga.

E aukati ana te Fair Trading Act i ngā pakihi mai i te tono me te tango i ngā utunga, ā, i taua wā anō, kaore i a rātau te whakapono whitake ka taea te tuku ngā ratonga i te wā kua whakatauhia.

Kaua ngā pakihi e tuku nama ki ngā kiritaki mō ngā ratonga kāore e taea e rātau te tuku i te wā o te noho rāhui. Waihoki, kāore e herea ana ngā kiritaki ki te utu haere tonu mō ngā ratonga kāore i te tukuna.

Me kōrero ngā taha mō ngā mea ka pā mai i ngā wā kāore e tukuna ana ngā ratonga, ā, me mārama mō ngā ture mematanganga ka mana i muri i te hoki anō o ngā āhuatanga ki tōna āhua i te tuatahi, tae atu ki te utu mematanganga i taua wā.

P: Ka aha mēnā kua utua katoa e au taku mematanganga?

W: Me tirohio e koe ngā ture me ngā here o tō mematanganga. Tirohia ngā ture e whakarārangi ana ka aha mēnā kua kore e taea e tō kaiwhakarato ngā ratonga te tuku ki a koe.

Mēnā kāore i roto i tō kirimana ngā ture e whakamārama ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ana whakapaunga e whakaaetia ana.

E mōhio ana mātau he maha ngā whakaurunga kāore i te tuku nama mō ngā mematanganga i te wā e kati ana, ā, kei te whakaroatia ake te wā o ngā mematanganga i “utua tōmuatia” e ai ki te roa e noho kati ana. E whakahau ana mātau i ngā pakihi kia ngāwari te tuku rongoā ki ā rātau kiritaki.

P: Ka aha mēnā kua tangohia kē ngā utunga?

W: Mēnā kāore e taea te ratonga te tuku nā ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga, ko te āhua nei ka whakawāteahia te kirimana.

Nō reira, mā te kirimana mematanganga e kī mēnā me whakahoki atu ngā utunga ki te kiritaki.

Mēnā he tohutohu kei roto i te kirimana e kī me aha ngā utunga i tukuna, ina whakawāteahia te kirimana ā muri ake, ka mana ko ngā ture o te kirimana.

Mēnā kāore e whakaritea e te kirimana tēnei āhuatanga, ka taea ngā utunga i tukuna mō te wā e kati ana te ratonga te whakahoki ki te mema i raro i te Ture CCL, hāunga ngā whakapaunga e whakaaetia ana.

Ina mana ana ngā rāhuitanga a te Kāwanatanga, kaua rawa ngā kaihokohoko kei te wāhanga “ehara i te waiwai” e tonu tonu, e whiwhi tonu ana i ngā utunga mō ngā ratonga kāore i a rātau te whakapono whaitake ka taea te whakarato.

P: Me utu haere tonu e au taku mematanganga whare whakapakari tinana mēnā he tuku karāhe tuihono, ratonga tuihono kē?

W: Tirohia ngā ture me ngā here o tō mematanganga mēnā e whakaaetia ana te whare whakapakari tinana ki te tuku ratonga kē ki ērā ratonga i waitohua e koe.

Mēnā karekau, ā, kāore koe i te hiahia ki te whiwhi i ngā ratonga kua whakarerekēhia, ko te tikanga e āhei ana koe ki te whakakore, te whakatārewa rānei i tō kirimana me te kore whiunga.

E whakaaetia anō e ētahi whare whakapakari tinana kia whakatārewahia te mematanganga i te wā kāore ngā ratonga i te wātea.

Me kōrero ngā taha mō ngā mea ka pā mai i ngā wā kāore e tukuna ana ngā ratonga, ā, me mārama mō ngā ture mematanganga ka mana i muri i te hoki anō o ngā āhuatanga ki tōna āhua i te tuatahi, tae atu ki te utu mematanganga i taua wā.

Ngā tino pātai mō ngā mārena

P: I whakaritea taku mārena kia tū i te wā i pā mai te noho rāhui, nō reira kua whakakorehia. Ka taea anō te whakahoki mai i taku moni tāpui mai i te wāhi?

W: Mēnā kua kore e āhei kia tū te mārena i te wā o te noho rāhui, tirohia ngā ture me ngā here o tō kirimana me te wāhi o te mārena.

Ka whakarite pea ētahi kirimana i te tauwhitinga ki te huihuinga ahakoa ehara nō tētahi taha o te kirimana te hē. Ka āhei pea koe i raro i te kirimana ki tētahi wāhanga o te whakahokinga moni, te katoa rānei, te whakarite anō rānei i tō tāpuitanga.

Mēnā kāore i roto i tō kirimana ngā ture e whakamārama ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ngā whakapaunga e whakaaetia ana.

P: I whakakorehia taku mārena. E āhei ana ahau kia whakahokia mai taku moni tāpui i utua e au ki ngā kaihoko mō ngā hua, ratonga rānei kua kore e hiahia ana e au ināianei (hei tauira, kaihoko putiputi, kaiwhakaahua, rōpū pēne, aha atu, aha atu)?

W: Tirohia ngā ture o tō kirimana me tēnā kaihoko, tēnā kaihoko, i te mea ka rerekē pea ia kirimana.

Ka whakarite pea ētahi kirimana i te tauwhitinga ki te huihuinga ka ara ake ehara nō tētahi taha o te kirimana te hē. Ka āhei pea koe i raro i te kirimana ki tētahi wāhanga o te whakahokinga moni, te katoa rānei, te whakarite anō rānei i tō kirimana kia whakatutukihia i tētahi rā i whakaaetia ā muri ake.

Mēnā kāore i roto i tō kirimana ngā ture e whakamārama ana ka aha mēnā kāore e taea te tuku ngā ratonga, me tuku e te kaiwhakarato he whakahokinga moni me te tango i ngā whakapaunga e whakaaetia ana. Hei tauira, kua hokona kētia pea e tētahi kaitaka kai ētahi o ngā kai mō te huihuinga e kore nei e taea te whakahoki, te whakamahi rānei.

Ko ngā whiunga mō te kore e ū ki te ture

Ki te puta i tētahi pakihi tētahi whakaaturanga hē, whakakotiti rānei mō te motika o tētahi kirimana ki tētahi whakahokinga moni, tōna ake motika rānei ki te pupuri tonu i te utunga, te āhua nei kei te takahi tērā i te Fair Trading Act, ā, he nui pea ngā whiunga o tērā. Mō ētahi atu mōhiohio tirohia tā mātau [paetukutuku](#).

Ki hea tiki āwhina ai

Mēnā ki ōu whakaaro kua whakakotitihia koe e tētahi pakihi mō ō motika, ki ō whakaaro rānei kei roto i tō kirimana tētahi ture kirimana huhunu me whakapā mai mā te whakakī i te [puka amuamu](#) kei tā mātau paetukutuku, waea rānei ki 0800 943 600. Me tuku mai e koe he kape o ngā ture me ngā here o tō kirimana.

Ka taea e koe te kōkiri tētahi take ki te Disputes Tribunal mēnā e whakapono ana koe kāore rātau i te ū ki ngā ture o te kirimana, ka kitea e koe ētahi atu mōhiohio mō tērā i tā rātau [paetukutuku](#).

He aratohu anake ngā mōhiohio kua tukuna i konei. Ka hiahia anō pea koe ki te rapu tohutohu ture motuhake mai i tētahi pokapū ture haporī, rōia rānei.